SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1914

av Mathias Tegnér m.fl. (S)

Stockholmsregionen som hållbar tillväxtmotor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att understödja Stockholmsregionen som hållbar tillväxtmotor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på en rättvis klimatomställning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett helhetsansvar för de centrala museerna och nationella scenkonstinstitutionerna som är lokaliserade i Stockholmsregionen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Stockholmsregionens förutsättningar att utveckla och tillämpa artificiell intelligens för ökad produktivitet, innovation och hållbar tillväxt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för AI-relaterad forskning, innovation och företagsetablering i Stockholmsregionen genom stärkt samverkan mellan staten, akademin och näringslivet samt bättre möjligheter att testa och utveckla nya lösningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den nationella kompetensförsörjningen inom artificiell intelligens och förbättra möjligheterna till

utbildning och omställning när teknikutvecklingen förändrar arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av bostäder, skola och kommunikationer för att kunna bo och leva i skärgården och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civil beredskap i skärgården och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett regelverk där hemtjänstinsats i annan kommun än där individen är skriven ska ersättas utifrån den mottagande kommunens faktiska kostnader och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att Södertörns högskola ska bli universitet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av fler bostäder för en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en social bostadspolitik ska utvecklas för att bryta segregationen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa EBO-lagen fullt ut och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den kommunala förköpsrätten av alla fastigheter som kommer ut på marknaden och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla infrastrukturen i Stockholmsregionen för samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Bromma flygplats och utveckla Arlanda till ett centrum för fossilfritt flyg och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla Centralstaden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en ny passage under Södertälje kanal och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka statens medfinansiering av välfärden och om återtagande av kontroll över välfärden och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort fri etableringsrätt inom skattefinansierade verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa den grova organiserade brottsligheten också genom att satsa på förebyggande trygghetsarbete och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en nationell definition av brottsförebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en stärkt polis i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Stockholmsregionen är fantastisk. Här lever ungefär 2,5 miljoner människor sina liv. De flesta av oss är stolta över vår huvudstadsregion med alla dess både för- och nackdelar. Stockholmsregionen har under många år varit Sveriges tillväxtmotor med stark självkänsla, en omfattande besöksnäring, ett sprudlande kulturliv, stora musik- och idrottsupplevelser och dynamiska företag. Många av vårt lands växande företag skapas i regionen och tillgången på riskkapital är näst bäst i världen, enbart slaget av Kalifornien i USA. Stockholmsregionen har en stark sektor för grön teknologi och utbildningsinstitutionerna är framgångsrika.

Vi socialdemokrater vill att Stockholmsregionen ska fortsätta att vara ledande i klimatomställningen. Det ska vara lätt att göra rätt för att bidra till den klimatpositiva omställningen. Alla ska också få ta del av de värden som skapas och på jämlika villkor delta på arbetsmarknaden, i utbildningar och i fritidsaktiviteter.

Vi socialdemokrater i Stockholmsregionen ser och bekämpar de allvarliga samhällsproblem som vuxit fram i vår region. Välfärden sviktar, segregationen har blivit omfattande, otryggheten på arbetsmarknaden har vuxit, den strukturella arbetslösheten bland kortutbildade och personer med svaga språkkunskaper är

oacceptabelt hög, liksom den grova organiserade brottsligheten allvarlig, det civila samhällets organisationer pressas tillbaka och alla är inte med på klimatomställningen på rimliga villkor. Det är med förfäran vi ser på hur högerregeringens politik, på område efter område, slagit hårt mot vår region. Likt hur Trump har målat ut Kalifornien som ett hot mot Donald Trumps svarta vision om USA, har den SD-kontrollerade Tidöregeringen riktat udden mot stockholmarna. Det som behövs i stället är en politik som utgår från insikten att en blomstrande Stockholmsregion är en förutsättning för ett blomstrande Sverige!

Stockholm som en hållbar tillväxtmotor

Stockholm fungerar som landets ekonomiska motor som genererar en tredjedel av Sveriges BNP, och staten måste gå in med riktade resurser för att säkra att omställningen sker framgångsrikt och med bibehållen jämlikhet och starka välfärdsstrukturer. För att omställningen ska ske framgångsrikt, krävs samverkan såväl mellan Stockholmsregionens kommuner, regionen som med företag, fackföreningar och universitet och högskolor. Staten behöver fungera samordnade i det arbetet.

Socialdemokraternas övergripande syften med en stärkt infrastruktur och kollektivtrafik är att bidra till att uppnå klimatmålen och till en jämlik region med stark ekonomisk utveckling. Vi socialdemokrater i Stockholmsregionen ser med förfäran på högerregeringens misslyckade klimatpolitik, med till stora delar bortkastade skattesänkningar på drivmedel för alla oavsett behov, med neddragningar av den totala klimat- och miljöbudgeten och en helt onödig polarisering av energipolitiken. Resultatet är nu växande klimatutsläpp. Vidare har högerregeringen under sina få år vid makten tagit bort stödet till el-bussar och tagit bort de riktade statsbidragen till kollektivtrafiken, för att i sista stund lagom inför valet införa tillfälligt billigare kollektivtrafikbiljetter.

Den gröna omställningen i Stockholmsregionen handlar till stor del om att ställa om transportsektorn, fjärrvärmen, logistikflödena och om att använda den tech-baserade innovationskraften. I Storstockholm finns det gott om kritisk infrastruktur som är avgörande också för att hela Sverige ska lyckas i den gröna omställningen. Stockholmsregionen har stora behov av att elektrifiera och bygga bort transportutsläpp. Staten behöver utgöra en strategisk partner i det arbetet.

Stockholm har unika möjligheter att bli världsledande inom negativa utsläpp genom att fånga in biogen koldioxid från fjärrvärmeverk. Stockholm Exergi leder vägen och investerar miljardbelopp i tekniken som ska fånga in och lagra biogen koldioxid. Staten kan genom riktade stöd och "omvända auktioner" via Energimyndigheten stötta de

miljardinvesteringar som krävs för att bygga fullskaliga Bio-CCS-anläggningar i huvudstaden. Vi välkomnar också havsbaserad vindkraft utanför regionens kust, projekt med potential att producera hela regionens konsumtion av elektricitet.

Stockholmsregionen har ett starkt ekosystem av techbolag och framstående lärosäten som KTH och Stockholms universitet. Genom statliga forskningsråd (som Vinnova) kan staten öka anslagen för forskning på digitala klimatlösningar, smarta elnät och cirkulär ekonomi, vilket skapar högkvalificerade jobb i regionen.

För att motverka arbetslöshet och möta behovet av exempelvis elektriker, nätverkstekniker och installatörer, bör staten styra mer resurser till yrkeshögskolor och vuxenutbildning (Komvux) i Stockholms län. Genom en aktiv arbetsmarknadspolitik och en socialförsäkringspolitik som säkrar omställning på arbetsmarknaden blir klimatomställningen rättvis på riktigt, samtidigt som den industriella dynamiken påskyndas med rätt fördelningspolitiska verktyg och där den som förlorar ett jobb snabbt finner ett nytt och ännu bättre.

I kommuner och regioner kommer socialdemokratiska lokalpolitiker att arbeta med oförminskad kraft för miljövårdsåtgärder, klimatperspektiv i samhällsplanering, energieffektivisering, tillskapande av laddinfrastruktur och kollektivtrafik.

Hållbara transporter är en nyckel!

Stockholms kommuner är navet för gods- och varutransporter i Mälardalen. Staten bör investera i tunga laddstationer och elvägar kring de stora logistikknutpunkterna (som södra och norra infarterna samt hamnarna). Detta görs i samarbete med statliga Vattenfall och Svenska Kraftnät, för att samtidigt garantera att Stockholms elnät klarar den ökade belastningen. Socialdemokraterna i Stockholmsregionen anser vidare att tillgång till transporter ska utgå från behov, inte betalningsförmåga eller markvärden.

Trängselskatter i trafikstyrande syfte är ett viktigt verktyg för att använda transportsystemet optimalt och har varit framgångsrikt i Stockholmsregionen. Intäkterna ska användas i enlighet med folkomröstningens beslut till att finansiera kollektivtrafik och vägar i regionen. Finansiering av infrastruktur genom så kallad bompeng, alltså avgifter som inte syftar till att styra trafiken utan enbart finansiera kostnaden för vägen, så som Skurubron, är vi kritiska till. Vägarna betalas redan genom fordonsskatt och drivmedelsskatter av såväl privatbilism som tung trafik och busstrafik.

Stärk civilsamhället och den offentligt stödda kulturen

Kulturen utgör en grundläggande samhällsfunktion och en demokratisk rättighet. Den bidrar starkt till livskraft och attraktivitet i hela landet. För en huvudstad så är attraktionskraften av än större betydelse inte minst för att stärka sin position i konkurrensen om investeringar och innovation med andra huvudstäder i Europa och världen i övrigt.

Ett tillgängligt kreativt kulturliv med en fri kultur och en stark folkbildning är också viktig för den inkomstbringande och sysselsättningsgenererande besöksnäringen. Det handlar om ett tillgängligt kreativt kulturliv med en fri kultur och de offentligt finansierade kulturinstitutionerna och museerna. Utvecklingen har under senaste fyra åren gått från att statens museer varit avgiftsfria för besökarna till att flera nu tvingas stänga helt på grund av hyreschocker. En hållbar och långsiktig framtid för kulturen i Stockholm är en nationell angelägenhet för hela Sveriges attraktionskraft. Staten behöver därför ta ett helhetsansvar för de centrala museerna och nationella scenkonstinstitutionerna som är lokaliserade i Stockholmsregionen.

En levande och tillgänglig skärgård

Man ska kunna bo, leva och verka i skärgården året om. Vi socialdemokrater ser skärgårdslivet som en kedja där bostäder, skola, kommunikationer, omsorg och service måste fungera för att skärgården ska vara livskraftig. Fler bostäder, särskilt hyresrätter för permanentboende, fungerande ö-skolor och bra skolskjuts är grundläggande behov. För öbor är båttrafiken lika självklar som vägar på fastlandet. Därför behövs samordning mellan buss och båt samt bättre turtäthet året om. För ökad trygghet och robusthet bör möjligheten att inrätta fler service- och beredskapspunkter (SoB) i Stockholms skärgård beaktas, för att säkra tillgången till el, mat och drivmedel vid exempelvis långvariga strömavbrott.

Nuvarande system för hemtjänst till sommargäster behöver ses över. När en person tillfälligt vistas i en annan kommun följer beslutade insatser och ersättning från hemkommunen med, medan mottagarkommunen ansvarar för att utföra hemtjänsten. Skillnader i bostadens anpassning, geografiska avstånd, transport- och planeringstid samt behovet av personal kan göra insatsen betydligt dyrare än ersättningen täcker. Ofta sker planeringen dessutom med kort varsel inför sommaren. Socialtjänstlagen och ersättningssystemet behöver därför ses över så att ersättningen till mottagarkommunen motsvarar den faktiska kostnaden utifrån förutsättningarna i båda kommunerna.

Gör Stockholmsregionen ledande inom AI och industriell utveckling

Stockholmsregionen har goda förutsättningar att vara ledande inom artificiell intelligens (AI). Här finns framgångsrika företag, starka forskningsmiljöer, hög digital kompetens och en industri med stor potential att använda AI för att utveckla nya produkter, effektivisera produktionen och stärka sin konkurrenskraft. AI-utvecklingen innebär stora möjligheter att skapa nya företag, attrahera investeringar och bygga framtidens arbetstillfällen. Vi socialdemokrater i Stockholmsregionen anser att staten behöver ta ett större ansvar för att dessa möjligheter tas tillvara och att fler investeringar och företagsetableringar hamnar i vår region.

För att lyckas krävs långsiktiga satsningar på forskning och innovation samt bättre förutsättningar för företag att utveckla, testa och använda nya AI-lösningar. Stockholmsregionen behöver stärka samverkan mellan staten, Region Stockholm, kommunerna, högskolorna och näringslivet för att gemensamt attrahera investeringar och utveckla starka innovationsmiljöer. Fler testbäddar och bättre möjligheter att pröva ny teknik i praktiken kan göra det lättare för företag att utveckla innovationer och omsätta forskningsresultat i nya produkter och tjänster. Det behövs också god tillgång till el, digital infrastruktur och relevant kompetens för att företag ska kunna växa och etablera verksamhet i regionen.

Samtidigt måste fler människor få möjlighet att utbilda sig och ställa om när AI förändrar arbetsmarknaden. Genom satsningar på utbildning, kompetensutveckling och samarbete mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare kan vi bättre möta företagens behov och ge fler möjlighet att ta del av de nya jobb som växer fram. AI-utvecklingen ska bidra till ökad produktivitet, stärkt industri och ett konkurrenskraftigt näringsliv – men också till fler kvalificerade arbetstillfällen och en tillväxt som kommer fler människor i Stockholmsregionen till del.

Det finns dock även utmaningar med den snabba teknikutvecklingen och vem som har kontroll över alltifrån medborgarnas data till de investeringsbeslut som tas. Sverige behöver bli mindre beroende av andra länder i teknikutvecklingen, och där har Stockholmsregionen god kapacitet att bidra till ett minskat beroende genom investeringar i AI. Stockholm ska vara en stad som är öppen för omvärlden och dit fler internationella bolag söker sig, samtidigt som regionen värnar om den demokratiska kontrollen även vid snabba teknikskiften

Södertörns högskola bör bli universitet

Riksdagen beslutade 1995 att inrätta Södertörns högskola för att stärka högre utbildning i södra Storstockholm och motverka segregation. Högskolan har sedan dess gjort betydande insatser, men problemen med segregation kvarstår. Placeringen i Flemingsberg har varit strategisk, och högskolan har arbetat med mångvetenskaplighet och mångkulturalitet.

Högskolan har utvecklats väl och har över 13 000 studenter. Den har fått tillstånd att utfärda doktorsexamen i de flesta ämnen och står sig bra jämfört med nya universitet. En särskild profil är Östersjö- och Östeuropaforskningen, vilket är relevant i dagens geopolitiska läge.

Trots en utbyggnad av högskoleplatser har antalet platser per capita minskat på grund av befolkningstillväxten. Detta kan hämma regionens tillväxt. Därför är det rimligt att Södertörns högskola får universitetsstatus, vilket skulle stärka dess ställning och bidra till huvudstadsregionens utveckling. Att ge Södertörns högskola universitetsstatus skulle vara en naturlig utveckling och fullborda de ursprungliga ambitionerna. Detta skulle även förbättra lärosätets förutsättningar att bidra till regionens och landets tillväxt och utveckling.

Bostäder och infrastruktur för samhällsnytta

Vi bygger naturligtvis inte bara enskilda hus, broar, tunnlar eller företag, vi bygger ett samhälle. Välavvägda insatser från statens sida är av största vikt för att vår region ska nå sin fulla potential. En dynamisk och hållbar tillväxtregion förutsätter inte minst bostadsförsörjning och utvecklad infrastruktur.

Social bostadspolitik för att bryta segregationen och säkra kompetensförsörjning och studenters boende

Boverkets prognoser visar att cirka tre fjärdedelar av de nya bostäderna behöver byggas i de tre storstadsregionerna Stockholm/Uppsala, Göteborg och Malmö/Lund. Redan före den kraftiga nedgången i bostadsbyggandet under Tidöregeringen var bostadsbristen, trångboddheten och hemlösheten störst i vår region. Avsaknaden av substantiella bostadspolitiska initiativ på nationell nivå och den förtida avvecklingen av investeringsstödet till byggande av hyresrätter och studentbostäder med lägre hyresnivå slog därmed med full kraft också mot vår region. Näringslivets och den offentliga sektorns kompetensförsörjning hotas av brist på lämpliga och rimligt prissatta bostäder. Studenter avskräcks från att komma till studier vid våra världsledande utbildningsinstitutioner på grund av boendesituationen i regionen.

Vi socialdemokrater i Stockholmsregionen ser behovet av en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen, där det kommunala bostadsförsörjningsansvaret åtföljs av statliga incitament både att upprätta och att genomföra meningsfulla bostadsförsörjningsplaner, med hänsyn till samhällsgemenskapens, hela befolkningens och arbetsmarknadens behov. Vi ser också behovet av statligt stöd, i form av byggstimulanser, statliga byggkrediter, statliga kreditgarantier och hyresförlustgarantier, inte minst i konjunkturlägen med alldeles för lågt bostadsbyggande.

Den allvarliga bostadssegregationen kan inte brytas med mindre än att nya åtgärder prövas för att möjliggöra mer blandade upplåtelseformer och mindre av socioekonomisk skiktning i vår region. Inkomstkrav, förtursregler och andra verktyg för samhällsplanering för integration istället för segregation måste ses över.

EBO-lagens effekter, som har bidragit till att förstärka segregationen i många områden, måste fullt ut avskaffas. Det är nödvändigt att skapa en bostadspolitik som främjar integration och förhindrar att utsatta grupper koncentreras till redan utsatta områden.

För att ytterligare stärka kommunernas verktyg i kampen mot bostadssegregation och för att säkerställa att bostäder används till allmännyttiga syften, måste den kommunala förköpsrätten av alla fastigheter som kommer ut på marknaden återinföras.

Högerns bostadspolitik är undermålig och förvärras av att högerstyrda kommuner i vår region helt enkelt inte tar sitt ansvar vare sig för segregationen eller för bostadsförsörjningen – och inte tänker göra det med mindre än att vi socialdemokrater tar över makten i kommunerna i fråga. Staten måste gripa in för att vi skall ha minsta chans att bryta segregationen, säkra kompetensförsörjningen, möjliggöra för studenter att bo och bygga Stockholmsregionen starkare!

Utveckla infrastrukturen för samhällsnytta!

För att Stockholm ska kunna växa behöver all form av samhällsservice expandera. Bostäder behöver byggas och staten behöver investera i ökad kapacitet i transportsystemet samtidigt som effektiviteten och miljöbelastningen från transportsystemet ska minska.

Därför vill vi socialdemokrater i Stockholmsregionen satsa på att vinna över resenärer till kollektivtrafiken, satsa på elektrifiering och stärka arbetsmarknaden genom bättre tvärförbindelser. Dessvärre har den högerkonservativa regeringen genom sina beslut skapat risker för försening och totalstopp för många investeringar som är av strategisk vikt för Stockholmsregionen.

Regeringen och Trafikverket måste genom dialog med övriga parter säkerställa genomförandet av Spårväg syd och slutförandet av sista etappen av Mälarbanan genom Sundbyberg och Solna. Utan dessa projekt riskeras över 20 000 bostäder samt flera tusen arbetstillfällen i Stockholmsregionen.

Vi socialdemokrater i Stockholmsregionen anser att det är prioriterat att öka och skynda på antalet satsningar på elektrifiering av transportsystemet regionalt. Elektrifiering av busstrafiken har påbörjats men kan stärkas genom samarbete mellan Region Stockholm och Trafikverket. Ska elektrifieringen bli framgångsrik måste fler fordonsslag inkluderas. Elektrifiering kan ske genom utbyggnad av både laddinfrastruktur och elvägar.

Vi anser att det är viktigt att elektrifieringen samplaneras för att passa både gods- och persontransporter samt kollektivtrafik. I Stockholmsregionen finns flera sträckor som lämpar sig väl för elvägsutbyggnad både ur gods- och ur kollektivtrafikshänseende. En strategi för hela systemet behövs för att satsningen ska bli långsiktigt hållbar. Vi delar den optimistiska syn på BRT-system som Trafikverket framfört i tidigare planer och anser att BRT borde vara elektrifierat.

De tunga transporterna på vägarna i Stockholm kommer att fortsätta och elektrifiering är på sikt nödvändig. Vi anser att Trafikverket behöver få ett uppdrag att utveckla elvägar på flera platser och stödja laddningsmöjligheter för tung trafik.

Stockholmsregionen påverkas negativt av de två OPS-projekt som genomförts i Sverige: Nya Karolinska sjukhuset och Arlandabanan. NKS blev ett internationellt uppmärksammat haveri. OPS-avtalet rörande Arlanda Express innebär dyra straffavgifter för resenärer med spårtrafik till Arlanda i decennier framöver och hindrar därmed en viktig omställning till hållbart resande till och från Arlanda. De potentiella fördelarna med OPS är svåra att se i praktiken medan riskerna är stora och inlåsningseffekter likt Arlandabanan kan hindra framtida utveckling. Vi socialdemokrater i Stockholmsregionen anser därför att inga nya investeringar ska genomföras enligt OPS-modell.

Avveckla Bromma flygplats och utveckla Arlanda

Ska Stockholmsregionen fortsätta att vara och stärka sin position som Sveriges gröna tillväxtmotor måste Arlanda utvecklas till ett centrum för fossilfritt flyg i Europa samtidigt som den närmast öde Bromma flygplats avvecklas. Arlanda måste ges långsiktiga förutsättningar för att utvecklas i takt med samhällets behov. Flyget är viktigt för hela Sveriges tillgänglighet.

Ska Arlanda flygplats fortsätta att utvecklas måste transporterna till flygplatsen förbättras. Delar av E4 behöver breddas och kapacitetsstark busstrafik behöver tillföras. Dessutom behöver kollektiva förbindelser mellan Märsta och Arlanda byggas ut, antingen som en BRT-lösning eller som spårbunden trafik. Detta är viktigt både för att minska sårbarheten i transporter till och från Arlanda och för att möjliggöra ytterligare arbetspendling.

Att högerregeringen inte haft några planer på att under mandatperioden driva en avveckling av Bromma flygplats är ett enormt bakslag. Bromma flygplats behöver avvecklas i förtid så att det kan byggas en klimatsmart stadsdel med upp till 30 000 bostäder på marken. Tillgängliggörandet av marken för byggandet av bostäder är ett viktigt framtidsprojekt för att råda bot på den stora bostadsbristen i Stockholmsregionen!

Utveckla Centralstaden!

Projektet Centralstaden är inte bara en angelägenhet för Stockholm. När projektet nu skjuts på framtiden pausas även möjligheten att få till en effektivare och mer robust järnväg i hela Sverige. Detta då många tåg måste passera den flaskhals som Stockholms Centralstation utgör idag.

Projektet Centralstaden initierades för ett decennium sedan och har i huvudsak varit ett arbete mellan tre statliga organisationer i form av Trafikverket, Jernhusen och Länsstyrelsen samt Stockholms stad. Initiativet för utvecklingen kommer från de statliga organisationerna, där mängder av utredningar tagits fram och sammanställts till ett samrådsförslag. Tidöregeringen fattade det djupt olyckliga beslutet att dra undan medel för nödvändiga investeringar i Tomteboda från den nationella infrastrukturplanen.

Arbetet behöver nu istället återupptas så att projektorganisation inte behöver avvecklas och den stora mängd utredningar som tagits fram förblir aktuella. Hela Sverige behöver Centralstaden!

Skapa en ny passage under Södertälje kanal

En ny tunnel under Södertälje kanal är väsentligt ur tillväxtsynpunkt med tanke på de stora exportindustriernas konkurrenskraft och beroende av väl fungerande transportinfrastruktur. Likaväl är bron en viktig förutsättning för att den sammanhållna arbetsmarknadsregionen i Stockholm-Mälardalen ska kunna utvecklas. Det försämrade säkerhetsläget kan inte heller bortses från. E4-bron över Södertälje kanal är sårbar och

avgörande för flödena till och från huvudstaden. Om den slås ut påverkas transporter i hela landet. Sverige är dessutom medlem i Nato som ställer krav på bättre redundans samtidigt som Försvarsmakten har gett uttryck för att det finns behov av en ny förbindelse som komplement till bron. Detta måste tas på stort allvar.

Ta tillbaka kontrollen över välfärden och stärk statens finansiering av välfärden

En väl fungerande och gemensamt finansierad skola, vård och omsorg bygger välstånd. De är produktiva institutioner i en modern dynamisk ekonomi. Ingenstans i Sverige har den politiska högerns marknadsreformer och privatiseringsiver vad gäller välfärden gått så långt som i Stockholmsregionen. Vi lever med utbrett marknadskaos i skolan, omsorgen, sjukvården och kollektivtrafiken. Socialdemokratiska kommun- och regionpolitiker kämpar emot och tar under denna mandatperiod ansvar för att styra upp välfärden på de sätt som är möjliga på lokal nivå. Det handlar exempelvis om att återta ambulanssjukvård och äldreomsorgsverksamheter i egen regi, avbolagisera sjukhus och starta upp HVB-hem under kommunalt huvudmannaskap. Och socialdemokratiska majoriteter städar upp i välfärdsfusket högern lämnat efter sig genom att upprätta särskilda enheter för att sätta stopp för utbetalningar av offentliga medel till djupt oseriösa eller kriminella aktörer ur den skattefinansierade välfärden.

I likhet med övriga landet drabbas vår region nu också av att staten underfinansierar den kommunala och regionala välfärden genom för små generella och riktade statsbidrag.

Marknadsskolan måste reformeras genom ett reformerat skolpengssystem som ger kommunala skolor ersättning för sitt mer krävande uppdrag jämfört med de friståendes. Gemensamma köregler måste lagregleras för att göra skolvalet mer jämlikt för alla barn. Självklart ska offentlighetsprincipen gälla fullt ut i skattefinansierad skolverksamhet. Vinstjakten i skolan och förskolan måste få ett slut!

Den fria etableringsrätten inom skattefinansierade verksamheter, såsom skola och vård, måste avskaffas. Detta är nödvändigt för att återta kontrollen över kvaliteten och säkerställa att alla verksamheter styrs av behov och inte av marknadsintressen.

Tvångs-LOV för primärvården behöver avskaffas, så att även Stockholmsregionen får möjligheter att styra etableringar av vårdcentraler dit de behövs. Lagstiftningen vad gäller marknadsföring av hälso- och sjukvård bör styra mot måttfullhet. Ersättningssystemen för digital vård behöver förändras, exempelvis så att patientens hemregion inte ska vara skyldig att ersätta kostnaden för distanskontakter som erbjuds

av en annan region och att patienten, vid utomlänsvård som sker genom distanskontakt, ska betala de vårdavgifter som tillämpas i patientens hemregion.

Ingen ska gå före i kön. Privata sjukvårdsförsäkringar ska inte tillåtas att äta sig in i den offentligt finansierade sjukvårdens verksamhet. Vård ska ges efter behov, inte plånbok. Vårdvalssystem måste reformeras. Hemtjänst kan inte längre tillåtas förbli en tummelplats för kriminella nätverk. Kort och gott: Marknadslogiken måste pressas tillbaka i välfärdssektorn!

Därtill måste statsbidragen indexeras för att säkra en bottenplatta för välfärdens finansiering och vi socialdemokrater i Stockholm ser behov av betydande tillkommande satsningar från staten för att välfärden ska utvecklas på det sätt som medborgarna förväntar sig och som bygger vårt samhälle, vår region, starkare! Staten, med möjligheten till progressiv beskattning, måste ta ett större ansvar för välfärdens finansiering!

Satsa på förebyggande trygghetsarbete

Ingenstans har den grova organiserade brottsligheten fått så motbjudande uttryck som i Stockholmsregionen. Det är – sorgligt nog – från Stockholm som en mycket stor del av den grövsta brottsligheten i Sverige utgår. Det är därför i vår region som det mesta av arbetet, både repressivt och förebyggande, behöver bedrivas. Med förebyggande menar vi socialdemokrater allt från direkt förebyggande insatser på individnivå till genomgripande strukturella åtgärder av bostads-, social-, utbildnings- och arbetsmarknadspolitiskt slag som vi socialdemokrater driver och som jämnar ut människors, inte minst ungas, möjligheter att etablera sig som produktiva och välmående medborgare.

Under mandatperioden 2022-2026 styrdes flera av vår regions kommuner och regionen av socialdemokratiskt ledda majoriteter. Stor kraft har lagts på att satsa på att bryta rekryteringen till gäng och kriminalitet. Trots Tidöregeringens välfärdssvek satsas det på fungerande skolor för alla barn, feriearbete för ungdomar, fler fältassistenter, stärkt socialtjänst och utbyggd föräldrautbildning. Genom satsningar som Fokus Järva kraftsamlas det från Stockholms kommun för att hålla ihop staden och ge alla stockholmare bättre framtidschanser. Men ska det brottsbekämpande och brottsförebyggande arbetet lyckas måste samtliga politiska nivåer dra åt samma håll.

För varje krona ytterligare som läggs på fler poliser ska minst en krona läggas på det förebyggande arbetet. Den nya socialtjänstlagen behöver följas av tillräckliga resurser som möjliggör för socialtjänsten att komma in tidigare, öka samverkan med hjälp av de

nya verktyg som finns. Det behövs ett utökat föräldraskapsstöd, utökade befogenheter till socialtjänsten och nolltolerans mot skolfrånvaro med skolsocionomer på de skolor som har de tuffaste förutsättningarna.

För att motverka nyrekrytering till kriminalitet och minska återfall behövs en samordnad strategi. Viktiga insatser inkluderar förbättrade utbildningsmöjligheter, arbetsmarknadsåtgärder, socialt stöd och rehabilitering.

En nationell samordnare bör inrättas för att koordinera insatser mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner, civilsamhället och arbetsgivare. En nationell strategi med fokus på förebyggande åtgärder, utbildningsprogram och integrationsinsatser bör tas fram.

Ekonomisk rådgivning och skuldsanering är avgörande för att undvika ekonomiska bekymmer som kan leda till kriminalitet. Stärkt samverkan mellan Kriminalvården, socialtjänsten och Arbetsförmedlingen är nödvändig.

Arbetsmarknadskvalificerande utbildningar, yrkesutbildningar och praktikplatser samt mentorskapsprogram och samarbeten med företag för att skapa sysselsättningsmöjligheter är effektiva åtgärder. Extrajobb och helgjobb för ungdomar, aktivitetsplikt kopplad till subventionerade jobb samt rätt till förskola och fritids för barn till arbetslösa kan ytterligare minska risken för nyrekrytering.

En nationell samordnare för arbetet med att bryta nyrekryteringen till kriminella gäng borde redan ha funnits på plats och arbetet med tvärprofessionella insatsteam för att ingripa tidigt och resolut borde finnas i varje kommun där det behövs, med statligt ekonomiskt stöd. Dessvärre saknas dock en tydlig nationell definition av vad som avses med brottsförebyggande arbete. Kommunerna gör därför olika vägval utifrån lokala förutsättningar. Det bör de även kunna göra i framtiden men för att nå ett mer offensivt nationellt genomslag för det brottsförebyggande arbetet krävs att samhället tydliggör vilka grundläggande beståndsdelar som bör ingå.

Den dåvarande socialdemokratiska regeringens omläggning av kriminalpolitiken mot slutet av 2010-talet och den historiska utbyggnaden av polisen med målet om 10 000 nya poliser var nödvändig för att möta och vända utvecklingen. Trots höga ambitioner med polistillväxten har Stockholmspolisen inte vuxit i samma takt som andra polisregioner. Uppskattningsvis fattas 1000 poliser i Stockholmsregionen i förhållande till befolkningens storlek. Detta måste en ny regering åtgärda!

Det kommer även framöver att kosta pengar att hålla i uppnådda framgångar och på bred front bryta den negativa utvecklingen när det gäller grov organiserad brottslighet.

Kommuner och regioner ska göra sitt. Men staten har givetvis det yttersta ansvaret. Det ansvaret tas inte idag. Detta måste omedelbart ändras!

Återreglera arbetskraftsinvandringen genom arbetsmarknadsprövning

Segregationen har vuxit sig fast i Stockholmsregionen och skapar allt allvarligare problem. Särskilt allvarlig är framväxten av en parallell bostads- och arbetsmarknad där den grova organiserade brottsligheten hänsynslöst exploaterar människors utsatthet. Illegal arbetskraft importeras och förmedlas. Svarta löner betalas ut, arbetsmiljön åsidosätts och torftiga bostadslösningar tillhandahålls, inte sällan i utdömda fastigheter som aldrig varit avsedda för boende. Det förekommer till och med att människor låses in över natten i dessa lokaler. Att utnyttja illegal arbetskraft utgör utan tvekan en mycket lukrativ inkomstkälla för kriminella aktörer inom den grova organiserade brottsligheten.

Den parallella arbetsmarknaden är ett hot mot sund konkurrens och ett friskt näringsliv. En mycket hög andel av arbetskraftsinvandringen utgörs av icke-kvalificerad arbetskraft samtidigt som arbetslösheten är oacceptabelt hög. För att Stockholmsregionen ska kunna upprätthålla en dynamisk och rättvis arbetsmarknad krävs att arbetskraftsinvandringen regleras genom arbetsmarknadsprövning. Inget annat kommer att fungera!

Mathias Tegnér (S)

Anders Ygeman (S)

Mirja Räihä (S)

Jytte Guteland (S)

Talla Alkurdi (S)

Mattias Vepsä (S)

Sarkis Khatchadourian (S)

Leif Nysmed (S)

Azadeh Rojhan (S)

Lawen Redar (S)

Markus Kallifatides (S)

Daniel Vencu Öhrlund Castro (S)

Kadir Kasirga (S)

Åsa Westlund (S)

Alexandra Völker (S)

Katarina Berggren (S)

Markus Selin (S)

Emil Högberg (S) *Andrine Winther (S)*